

La reforma educativa de la LOE i el professorat

II. Bases del règim estatutari de la funció pública docent

Per Alberto del Pozo Ortiz
Subdirector general de gestió de personal docent
Departament d'Educació i Universitats

La LOE continua amb la pràctica, habitual des de la LOGSE, d'incloure les bases del règim estatutari de la funció pública docent en les disposicions addicionals de la llei orgànica educativa. Des del moment que la nova Llei orgànica deroga la LOGSE, la LOPEG i la LOCE, el legislador s'ha vist obligat a recollir en les disposicions addicionals tota la normativa bàsica que regula l'Estatut del funcionari públic docent.

Dels primers esborranys del text legal, així com de l'avantprojecte i del projecte de llei aprovats pel Govern de l'Estat, se'n desprenia una intenció clara de mantenir la situació vigent de la normativa sobre la funció pública docent, adduint com a principal motiu la decisió del Govern d'elaborar al llarg del curs 2005-2006, un projecte separat d'Estatut bàsic de la funció pública docent. El 4 de maig de 2006, data en què el BOE ha publicat la Llei orgànica d'educació, quasi un mes després de l'aprovació definitiva pel Congrés dels Diputats el 6 d'abril, encara no s'ha fet públic cap esborrany d'aquest Estatut; és evident que la tramitació parlamentària del projecte de LOE ha introduït moltes novetats en la regulació de la funció pública docent, perquè era molt difícil mantenir literalment la situació legal en vigor, tal com s'havia aprovat feia ja molt temps, en alguns aspectes quasi setze anys abans, en el mes d'octubre de 1990 amb la LOGSE, i en d'altres fa quasi vint-i-dos anys, amb la publicació de la disposició addicional quinzena de la Llei 30/1984, de mesures per a la reforma de la funció pública.

A diferència del capítol anterior sobre el professorat, en què hem seguit bàsicament l'ordre de l'articulat del Títol III de la llei, ara repassarem les disposicions addicionals i transitòries sense respectar-ne la numeració, una mica caòtica com en un conglomerat legislatiu, que és, en definitiva, el que resulta d'aquests annexos habituals a les lleis orgàniques educatives.

1. Delimitació del contingut de l'Estatut de funció pública docent

La llei delimita, amb claredat, les matèries que formen el contingut de l'Estatut de la funció pública docent: les normes que regulen l'ingrés a la funció pública, la mobilitat entre els cossos docents, la reordenació dels cossos i escales, i la provisió de places mitjançant concursos de trasllats d'àmbit estatal, acurada precisió que substitueix la denominació d'àmbit "nacional" de la LOCE. El contingut d'aquestes matèries en la llei i en el desenvolupament posterior per part del Govern de l'Estat forma les bases del règim jurídic dels funcionaris públics docents (LOE, disposició addicional 6.1). L'Estat es reserva, per tant, la normativa legal i reglamentària de l'Estatut bàsic de la funció pública docent per tal de "garantir el marc comú bàsic de la funció pública docent":

LOE, disposició addicional 6.1:

El Gobierno desarrollará reglamentariamente dichas bases en aquellos aspectos básicos que sean necesarios para garantizar el marco común básico de la función pública docente.

En això el legislador ha respectat la doctrina consolidada del Tribunal Constitucional:

STC 99/1987, d'11 de juny, FJ 3 c:

El régimen estatutario de los funcionarios es "un ámbito cuyos contornos no pueden definirse en abstracto y "a priori", pero en el que ha de entenderse comprendida, en principio, la normación relativa a la adquisición y pérdida de la condición de funcionario, a las condiciones de promoción en la carrera administrativa y a las situaciones que en ésta puedan darse, a los derechos y deberes y responsabilidad de los funcionarios y a su régimen disciplinario, así como a la creación e integración, en su caso, de Cuerpos y Escalas funcionariales y al modo de provisión de puestos de trabajo al servicio de las Administraciones Públicas [...].

STC 76/1983, de 5 d'agost, FJ 38:

El artículo 149.1.18 de la Constitución reconoce al Estado competencia exclusiva para dictar las bases del régimen jurídico de las Administraciones públicas y del régimen estatutario de sus funcionarios. De ello deriva una doble competencia estatal en materia de función pública: 1.ª) competencia para regular los aspectos básicos de la situación personal de los funcionarios públicos; es decir, de la denominada relación de servicio, contenido indiscutible del régimen estatutario, y 2.ª) competencia para regular los aspectos esenciales de la organización de la burocracia de las Administraciones públicas, pues la expresión «régimen jurídico» contenida en el precepto constitucional no se refiere exclusivamente al procedimiento y al régimen de recursos, como ha señalado este Tribunal Constitucional en su sentencia 32/1981, de 28 de julio, y ha de entenderse incluida también en ella la regulación básica de la organización de todas las Administraciones públicas.

L'Estat es reserva la regulació i el desenvolupament reglamentari de les bases del règim jurídic de la funció pública, malgrat el fet de reconèixer a les comunitats autònomes competència per "ordenar la seva funció pública docent, respectant en tot cas les normes bàsiques que corresponen a l'Estat" (LOE, disposició addicional 6.2, amb un text idèntic al que ja apareixia a la disposició addicional 15.9 de la Llei 30/1984 i a la disposició addicional 8.2 de la LOCE).

Els límits al desenvolupament de la LOE per part de les comunitats autònomes queden fixats precisament en els aspectes bàsics atribuïts a l'Estat:

LOE, disposició final 6:

Las normas de esta Ley podrán ser desarrolladas por las Comunidades Autónomas, a excepción de las relativas a aquellas materias cuya regulación se encomienda por la misma al Gobierno o que corresponden al Estado conforme a lo establecido en la disposición adicional primera, número 2, de la Ley Orgánica 8/1985, de 3 de julio, Reguladora del Derecho a la Educación.

2. Les funcions dels cossos docents

La LOE manté els mateixos cossos docents creats per la legislació anterior, lligant, com sempre, les seves funcions docents a la impartició dels diferents ensenyaments.

El cos de mestres manté les mateixes funcions docents que exerceix actualment en les etapes d'educació infantil i primària, així com els cossos de catedràtics d'ensenyament secundari i de professors d'ensenyament secundari, que mantenen les

funcions en l'etapa de l'educació secundària obligatòria, el batxillerat i la formació professional.

En canvi, el cos de professors tècnics de formació professional veu reduïdes les seves funcions a la formació professional; queden molt limitades les seves competències en l'educació secundària obligatòria, només "excepcionalment, en les condicions que s'estableixin" (disposició addicional 6.1.c) i desapareixen les seves funcions en el batxillerat (que li havien estat atribuïdes, amb les condicions que es determinin, per la LOCE, disposició addicional 10.1 i per la LOGSE, disposició addicional 10.1). Per salvar les dificultats que pugui provocar en els funcionaris d'aquest cos aquesta reducció important de les seves funcions, la llei ha previst el manteniment indefinit d'aquestes funcions per a aquells professors que estiguin impartint docència en el batxillerat a l'entrada en vigor de la llei:

LOE, disposició transitòria 4:

Los profesores técnicos de formación profesional que a la entrada en vigor de esta Ley estén impartiendo docencia en bachillerato podrán continuar de forma indefinida en dicha situación.

Als cossos de catedràtics d'arts plàstiques i disseny i de professors d'arts plàstiques i disseny s'atribueixen, com a novetat, a més de les funcions docents en els ensenyaments d'arts plàstiques i disseny i en els ensenyaments de conservació i restauració de béns culturals, "els ensenyaments de batxillerat, modalitat d'arts" (disposició addicional 6.1.f). Al cos de mestres de taller d'arts plàstiques i disseny només se li atribueix la funció docent en els ensenyaments d'arts plàstiques i disseny i en els ensenyaments de conservació i restauració de béns culturals, no en el batxillerat d'arts (disposició addicional 6.1.g).

Els ensenyaments d'idiomes queden ara atribuïts, exclusivament, als funcionaris dels cossos de catedràtics d'escoles oficials d'idiomes i de professors d'escoles oficials d'idiomes, atès que la LOE no ha recollit la previsió de la LOCE que permetia a professors d'altres cossos docents impartir els ensenyaments d'idiomes, en competència amb els cossos específics d'EOI:

LOCE, article 49.3:

El profesorado que imparta estas enseñanzas deberá pertenecer a los cuerpos de Catedráticos o de Profesores de Escuelas Oficiales de Idiomas. Asimismo, podrán impartirlas profesores de otros cuerpos docentes del mismo nivel y con la especialidad correspondiente en las condiciones establecidas en las normas vigentes.

Les normes vigents mencionades en aquest article de la LOCE eren la LOGSE i la normativa aprovada, en aquest sentit, per les administracions educatives, tal com havia quedat redactada per la LOPEG:

LOPEG, disposició final 2.1:

Se añade un nuevo párrafo al apartado 3 de la disposición adicional decimocuarta de la Ley Orgánica 1/1990, de 3 de octubre, de Ordenación General del Sistema Educativo, con la siguiente redacción:

Sin perjuicio de las atribuciones que cada cuerpo tiene establecidas y de los sistemas de movilidad específicos de cada uno de ellos, los funcionarios docentes a los que se refiere este apartado y los pertenecientes al Cuerpo de Profesores de Educación Secundaria podrán impartir enseñanzas de idiomas, indistintamente, en las Escuelas Oficiales de Idiomas o en los centros que impartan educación secundaria o formación profesional específica, en las condiciones que las Administraciones educativas establezcan.

No hi ha novetats en les funcions dels cossos de música i arts escèniques, llevat del fet que s'ha suprimit l'excepcionalitat prevista a la LOGSE, que permetia als funcionaris del cos de professors de música i arts escèniques impartir els ensenyaments superiors de música i d'art dramàtic, ensenyaments reservats als catedràtics de música i arts escèniques amb caràcter exclusiu.

Finalment, el cos d'inspectors d'educació manté la condició de "cos docent" que li va atribuir la LOPEG l'any 1995, i pràcticament les mateixes funcions de la LOCE (els articles 151 de la LOE i 105 de la LOCE són pràcticament idèntics, només amb modificacions de redacció que no afecten al contingut essencial de les funcions dels inspectors d'educació).

La LOE ha introduït una excepció a les atribucions generals a tots els cossos de competència docent en els diferents ensenyaments que autoritza el Govern de l'Estat, amb la consulta prèvia a les comunitats autònomes, a establir les condicions i requisits que permetin als funcionaris d'un cos docent desenvolupar, excepcionalment, les seves funcions en una etapa o ensenyament diferents dels assignats al seu cos. La mateixa llei imposa certes limitacions al desenvolupament reglamentari del Govern, en fixar com a criteris que s'hauran de tenir en compte la titulació, formació o experiència necessàries dels funcionaris que imparteixin ensenyaments diferents dels assignats al seu cos:

LOE, disposició addicional 7.1:

[...] El Gobierno, previa consulta a las Comunidades Autónomas, podrá establecer las condiciones y los requisitos para que los funcionarios pertenecientes a alguno de los cuerpos docentes recogidos en el apartado anterior puedan excepcionalmente desempeñar funciones en una etapa o, en su caso, enseñanza distintas de las asignadas a su cuerpo con carácter general. Para tal desempeño se determinará la titulación, formación o experiencia que se consideren necesarias.

L'excepció prevista en aquesta disposició, en el cas de regular-se en relació amb els ensenyaments d'idiomes, podria corregir la restricció que hem comentat sobre els cossos de secundària pel que fa als ensenyaments d'idiomes.

Aquesta novetat de la llei, encara que tingui el caràcter d'excepcional, pot representar un trencament dels compartiments estancs en què, des de l'any 1984, amb la transformació dels cossos docents creats per la Llei general d'educació del 1970, s'han convertit els cossos docents i la seva organització relacionada directament i unívoca amb un determinat nivell o etapa educatives. Encara és massa aviat per poder concretar fins on arribarà el desenvolupament normatiu d'aquesta flexibilitat organitzativa, però s'ha de destacar que l'ampliació d'atribució docent als funcionaris públics que permet aquesta disposició és una novetat absoluta respecte a la situació actual regulada per la LOGSE i LOCE, en la qual els funcionaris docents no poden actuar fora dels límits generals fixats per al seu cos de funcionari docent. Haurem d'esperar al desenvolupament previst en aquesta disposició addicional 6.1 per comprovar si aquesta innovació legislativa de primer ordre trenca amb el "corporativisme" actual dels cossos de funcionaris docents.

3. El professorat de religió

La disposició addicional tercera de la LOE regula les condicions jurídiques del professorat de religió, amb importants novetats en relació amb la situació anterior, tal com havia quedat fixada a la disposició addicional 4.2 de la LOCE.

En primer lloc, la norma estableix explícitament que “els professors que imparteixin l’ensenyament de les religions hauran de complir els requisits de titulació establerts per als diferents ensenyaments regulats en la LOE” (disposició addicional 3.1), així com els establerts en els acords subscrits entre l’Estat Espanyol i les diferents confessions religioses.

Es manté el règim de contractació laboral del professorat de religió, amb les mateixes retribucions que el professorat interí, però s’hi introdueixen les següents modificacions:

- S’elimina del text legal la referència “de duració determinada i coincident amb el curs escolar” del contracte laboral.
- S’especifica que la contractació laboral es farà “de conformitat amb l’Estatut dels Treballadors”.
- També s’inclou en la disposició que “la regulació del seu règim laboral es farà amb la participació dels representants del professorat”.
- S’ha de destacar la novetat que aquest professorat “accedirà a la destinació mitjançant criteris objectius d’igualtat, mèrit i capacitat”, és a dir, es mencionen els tres principis constitucionals que regulen l’accés a la funció pública.
- Una altra novetat important és el fet que la proposta per a la docència, que correspon a les entitats religioses, “es renovarà automàticament cada any”.
- La determinació del contracte, a temps complet o parcial, “d’acord amb les necessitats dels centres”, correspon a les administracions educatives.
- Finalment, la llei educativa, per primera vegada, estableix que “la remoció, en el seu cas, s’ajustarà a dret”.

De totes aquestes innovacions en el règim jurídic del professorat de religió, cal esperar-ne una millora en la seva situació i estabilitat laborals.

4. Els cossos de catedràtics

La LOE manté els mateixos cossos de catedràtics que havia creat la LOCE (d’ensenyament secundari, d’escoles oficials d’idiomes i d’arts plàstiques i disseny) i el de música i arts escèniques, mantingut excepcionalment per la LOGSE, els atribueix les mateixes funcions, totes amb caràcter preferent per davant d’altres funcionaris, i eliminant el caràcter exclusiu de l’exercici com a cap dels departaments de coordinació didàctica o, si escau, del departament d’orientació, l’única funció exclusiva d’aquests cossos prevista a la LOCE:

LOE, disposició addicional 8.2:

Con carácter preferente se atribuyen a los funcionarios de los cuerpos citados en el apartado anterior, las siguientes funciones:

- a) La dirección de proyectos de innovación e investigación didáctica de la propia especialidad que se realicen en el centro.*
- b) El ejercicio de la jefatura de los departamentos de coordinación didáctica, así como, en su caso, del departamento de orientación.*
- c) La dirección de la formación en prácticas de los profesores de nuevo ingreso que se incorporen al departamento.*
- d) La coordinación de los programas de formación continua del profesorado que se desarrollen dentro del departamento.*
- e) La presidencia de los tribunales de acceso y en su caso ingreso a los respectivos cuerpos de catedráticos.*

La llei ha modificat molts altres aspectes de la normativa referent als catedràtics, i ha corregit també algunes de les imprecisions de la LOCE:

- a) En primer lloc, s'aclareix que els llocs de treball que ocupen els catedràtics són els mateixos que els ocupats per altres funcionaris docents en el corresponent nivell educatiu. I, d'entrada, es determina que la integració dels funcionaris en els diferents cossos de catedràtics es farà efectiva "en els mateixos llocs de treball" que tenien assignats en el cos anterior:

LOE, disposició addicional 8.3:

La integración en los distintos cuerpos de catedráticos se hará efectiva en los mismos puestos que tuvieran asignados en el momento de la misma.

I, per tant, els catedràtics participaran en els concursos de trasllats conjuntament amb els funcionaris d'altres cossos dels nivells corresponents a les mateixes vacants. No hi ha, en conclusió, places reservades a aquests cossos de catedràtics, que comparteixen les mateixes places que altres funcionaris de cossos diferents en cada nivell educatiu:

LOE, disposició addicional 8.5:

Los funcionarios de los correspondientes cuerpos de catedráticos de educación secundaria, escuelas oficiales de idiomas y de artes plásticas y diseño participarán en los concursos de traslados conjuntamente con los funcionarios de los cuerpos de profesores de los niveles correspondientes, a las mismas vacantes, sin perjuicio de los méritos específicos que les sean de aplicación por su pertenencia a los mencionados cuerpos de catedráticos.

- b) La pertinença a un cos de catedràtics es converteix en un mèrit docent, i es recupera d'aquesta forma part de la naturalesa de la "condició de catedràtic" creada per la LOGSE:

LOE, disposició addicional 8.6:

La pertenencia a alguno de los cuerpos de catedráticos se valorará, a todos los efectos, como mérito docente específico.

LOGSE, DA 16.3 (derogada per LOCE):

La condición de Catedrático, con los correspondientes efectos, se adquirirá con carácter personal, podrá reconocerse al treinta por ciento de los funcionarios de cada cuerpo y se valorará a todos los efectos como mérito docente específico.

Atès que els catedràtics no participen, de forma separada, en els concursos de trasllats, el mèrit de pertànyer a un cos de catedràtic és valorat en els concursos de provisió:

LOE, disposició addicional 6.3: "

[Los concursos de traslados de ámbito estatal...] Incluirán un único baremo de méritos, entre los que se tendrán en cuenta los cursos de formación y perfeccionamiento superados, los méritos académicos y profesionales, la antigüedad, la pertenencia a alguno de los cuerpos de catedráticos y la evaluación voluntaria de la función docente.

En el concurs-oposició per a accedir al cos d'inspectors d'educació també es valora com a mèrit el pertànyer a un cos de catedràtics:

LOE, disposició addicional 12.4:

En la fase de concurso se valorará la trayectoria profesional de los candidatos y sus méritos específicos como docentes, el desempeño de cargos directivos con evaluación positiva y la pertenencia a alguno de los cuerpos de catedráticos a los que se refiere esta Ley.

- c) Igual que a la LOGSE es va establir un límit del 30% dels funcionaris de cada cos, la LOE recupera aquesta limitació del nombre màxim d'efectius d'aquests cossos:

LOE, disposició addicional 12.2:

El número de funcionarios de los cuerpos de catedráticos, excepto en el cuerpo de catedráticos de música y artes escénicas, no superará, en cada caso, el 30% del número total de funcionarios de cada cuerpo de origen.

- d) La novetat més destacable de la LOE es la supressió de la fase d'oposició en el procediment d'accés als cossos de catedràtics, que ara queda reduït a un concurs de mèrits amb la mateixa estructura que ja preveia la LOCE (actualització científica i didàctica, participació en projectes educatius i avaluació positiva de l'activitat docent):

LOE, disposició addicional 12.2:

En las convocatorias correspondientes, que no tendrán fase de prácticas, el sistema de acceso a los citados cuerpos será el de concurso en el que se valorarán los méritos relacionados con la actualización científica y didáctica, la participación en proyectos educativos, la evaluación positiva de la actividad docente y, en su caso, la trayectoria artística de los candidatos.

LOCE, disposició addicional 11.2:

En las convocatorias correspondientes se valorarán los méritos relacionados con las actualizaciones científica y didáctica, la participación en proyectos educativos y la labor docente de los candidatos. La evaluación de la función docente será realizada por la inspección educativa. Asimismo, se realizará una prueba oral ante un Tribunal, que constará de dos ejercicios: el primero consistirá en la exposición y debate sobre un tema de su especialidad, elegido por sorteo, de un temario previamente fijado por el Gobierno, y el segundo en la presentación y debate de una memoria elaborada por el candidato.

- e) Per participar en el concurs de mèrits i accedir a un cos de catedràtics, els funcionaris docents hauran de tenir "una antiguitat mínima de vuit anys en el corresponent cos com a funcionaris de carrera" (LOE, disposició addicional 12.2), en lloc dels sis anys establerts a la LOCE (disposició addicional 11.2).
- f) La LOE només preveu el procediment d'accés als cossos de catedràtics als funcionaris d'altres cossos que imparteixen els mateixos nivells educatius i, per tant, s'elimina la possibilitat d'ingrés directe als cossos de catedràtics, pel torn lliure i sense provenir d'un altre cos docent.
- g) El cos de catedràtics de música i arts escèniques, l'únic que no va ser suprimit per la LOGSE com a cos docent i als membres del qual, per tant, mai no se'ls ha assignat "la condició de catedràtics", manté en la LOE un "estatus" diferent de la resta de cossos de catedràtics:
- només desenvolupen les seves funcions en els ensenyaments superiors de música i dansa i en els ensenyaments d'art dramàtic, no en els ensenyaments elementals i professionals de música i dansa, que són atribuïts al cos de professors de música i arts escèniques (disposició addicional 7.1);
 - aquest cos no té la limitació del 30% dels efectius, com passa amb els altres cossos de catedràtics (disposició addicional 12.2);
 - es manté l'ingrés al cos de catedràtics de música i arts escèniques, mitjançant concurs oposició, sense el requisit de ser prèviament funcionari d'un altre cos (disposició addicional 9.4), juntament amb el procediment d'accés per promoció des d'un altre cos (disposició addicional 10.4);

- el Govern, prèvia consulta a les comunitats autònomes, establirà el procediment d'ingrés en aquest cos, mitjançant concurs de mèrits, a "personalitats de reconegut prestigi en el seu camp professional"(disposició addicional 9.4) sense la fase d'oposició.

5. Les especialitats docents

Tal com hem comentat en el punt 3, la LOE manté la mateixa definició d'especialitats que havia establert la LOGSE, en el sentit que aquest concepte inclou les àrees i matèries que hauran d'impartir els funcionaris docents que hi estiguin adscrits.

Amb la LOE aquest concepte organitzatiu es consolida definitivament com a "especialitats docents" sempre que la llei es refereix a les especialitats dels funcionaris docents, evitant, a diferència de la LOGSE, la utilització indiscriminada de les paraules "especialitat", "qualificació", o "especialització" del professorat. La LOE diu "especialitats docents" quan es refereix als funcionaris docents i "qualificació" o "especialització" com a conceptes més amplis aplicables als professors de tot tipus de centres docents, públics i privats:

LOGSE, article 16:

La educación primaria será impartida por maestros, que tendrán competencia en todas las áreas de este nivel. La enseñanza de la música, de la educación física, de los idiomas extranjeros o de aquellas enseñanzas que se determinen, serán impartidas por maestros con la especialización correspondiente.

LOCE, article 19:

La Educación Primaria será impartida por maestros, que tendrán competencia docente en todas las áreas de este nivel y en las tutorías de los alumnos. La enseñanza de la música, de la educación física, de los idiomas extranjeros o de aquellas otras enseñanzas que se determinen, serán impartidas por maestros con las especialidades correspondientes.

LOE, article 93.2:

La educación primaria será impartida por maestros, que tendrán competencia en todas las áreas de este nivel. La enseñanza de la música, de la educación física, de los idiomas extranjeros o de aquellas otras enseñanzas que determine el Gobierno, previa consulta a las Comunidades Autónomas, serán impartidas por maestros con la especialización o cualificación correspondiente.

Les especialitats docents continuen lligades a les àrees, matèries i mòduls "que hauran d'impartir els funcionaris adscrits a cada una d'elles" (disposició addicional 7.2), i el Govern es reserva, després de consultar les comunitats autònomes, "la creació o supressió de les especialitats docents" dels cossos docents, amb l'excepció molt innovadora del cos d'inspectors d'educació.

S'atribueix a les administracions educatives la competència per establir "els requisits de formació o titulació" que han de reunir els funcionaris dels cossos que imparteixen l'educació secundària obligatòria, per a impartir ensenyaments dels primers cursos d'aquesta etapa corresponents a una altra especialitat (disposició addicional 7.2), d'acord amb el que preveu l'article 26.3:

LOE, article 26.3:

Las Administraciones educativas establecerán las condiciones que permitan que, en los primeros cursos de la etapa, los profesores con la debida cualificación impartan más de una materia al mismo grupo de alumnos.

La LOE suprimeix “les especialitats bàsiques” de la inspecció, creades per la LOCE així com l’organització de la inspecció educativa per especialitats, concepte que reserva només als cossos que imparteixen docència:

LOCE, article 106:

- 1. El Gobierno, previa consulta a las Comunidades Autónomas, establecerá las especialidades básicas de inspección educativa, teniendo en cuenta, en todo caso, los diferentes niveles educativos y especialidades docentes.*
- 2. Las Administraciones educativas, de acuerdo con sus competencias, podrán desarrollar las especialidades a que se refiere el apartado anterior y regularán la estructura y el funcionamiento de los órganos que establezcan para el desempeño de la inspección educativa en sus respectivos territorios.*
- 3. El acceso al Cuerpo de Inspectores de Educación y la provisión de puestos de trabajo mediante concursos de traslados de ámbito nacional se desarrollarán a través de las especialidades a que se refiere el apartado 1 de este artículo.*

Les “especialitats bàsiques” de la inspecció són substituïdes en la LOE per “perfils professionals” com una forma d’especialització de la inspecció que pot valorar-se com a mèrit en els concursos de trasllats:

LOE, article 154:

- 1. Las Administraciones educativas regularán la estructura y el funcionamiento de los órganos que establezcan para el desempeño de la inspección educativa en sus respectivos ámbitos territoriales.*
- 2. La estructura a la que se refiere el apartado anterior podrá organizarse sobre la base de los perfiles profesionales de los inspectores, entendidos en función de los criterios siguientes: titulaciones universitarias, cursos de formación en el ejercicio de la inspección, experiencia profesional en la docencia y experiencia en la propia inspección educativa.*
- 3. En los procedimientos para la provisión de puestos de trabajo en la inspección educativa podrán tenerse en consideración las necesidades de las respectivas Administraciones educativas y podrá ser valorada como mérito la especialización de los aspirantes de acuerdo con las condiciones descritas en el apartado anterior.*

Finalment, la disposició addicional 7.2 confirma la importància de les especialitats docents com a referents organitzatius del sistema educatiu docent en considerar-les com a únic criteri dels processos selectius i dels concursos de trasllats d’àmbit estatal:

LOE, disposició addicional 7.2:

No obstante, los procesos selectivos y concursos de traslados de ámbito estatal tendrán en cuenta únicamente las especialidades docentes.

Per això, la fase d’oposició en el sistema selectiu es defineix a la disposició addicional 12.1 com a mitjà per comprovar els coneixements específics de les especialitats docents, i les proves es convoquen d’acord amb les especialitats dels cossos docents, i no d’acord amb les àrees, matèries, assignatures i mòduls que integren el currículum corresponent, com deia la LOCE:

LOE, disposició addicional 12.1:

En la fase de oposición se tendrán en cuenta la posesión de los conocimientos específicos de la especialidad docente a la que se opta, la aptitud pedagógica y el dominio de las técnicas necesarias para el ejercicio docente. Las pruebas se convocarán, según corresponda, de acuerdo con las especialidades docentes.

LOE, disposició transitòria 17.2:

La fase de oposición, que tendrá una sola prueba, versará sobre los contenidos de la especialidad que corresponda, la aptitud pedagógica y el dominio de las técnicas necesarias para el ejercicio de la docencia.

LOCE, disposició addicional 11.1:

En la fase de oposición se tendrán en cuenta la posesión de conocimientos específicos necesarios para impartir la docencia, la aptitud pedagógica y el dominio de las técnicas necesarias para el ejercicio docente. Las pruebas se convocarán, según corresponda, de acuerdo con las áreas, materias, asignaturas y módulos que integran el currículo correspondiente.

6. La promoció interna docent a cossos d'un grup superior

A més de la promoció interna als cossos de catedràtics i al cos d'inspectors d'educació, que comentem en altres apartats d'aquest article, la disposició addicional 12.3 de la LOE regula el procediment d'accés dels funcionaris dels cossos classificats en el grup B als cossos classificats en el grup A de professors d'ensenyament secundari i de professors d'arts plàstiques i disseny, però no al cos de professors d'escoles oficials d'idiomes.

Les modificacions introduïdes per la LOE són poques, però significatives:

- a) En la convocatòria es valoraran "preferentment" els mèrits dels aspirants, per davant de l'única prova.
- b) Als mèrits establerts a la LOGSE i a la LOCE (treball desenvolupat, cursos de formació i perfeccionament superats i altres mèrits acadèmics) la LOE hi afegeix "l'avaluació positiva de l'activitat docent", la qual cosa representa una novetat en aquest procediment de promoció del grup B al A. Fins a la LOE, l'avaluació de l'activitat docent només s'havia tingut en compte en altres procediments, en els quals també es manté: en l'accés al cos de la inspecció educativa ("el desenvolupament de càrrecs directius amb avaluació positiva", disposició addicional 12.4), en l'accés als cossos de catedràtics ("avaluació positiva de l'activitat docent", disposició addicional 12.2) i en la renovació del mandat dels directors ("avaluació positiva del treball desenvolupat", art. 136.3).
- c) S'ha simplificat l'única prova de la fase d'oposició consistent en l'exposició d'un tema de l'especialitat, en suprimir el debat davant el tribunal, tal com havien establert la LOGSE i la LOCE.
- d) Els que accedeixen per aquest procediment de promoció interna no només estan exempts de la realització de la fase de pràctiques i tenen preferència en l'elecció de destinacions per davant dels aspirants que ingressen pel torn lliure, com estava regulat a la normativa anterior, sinó que, gràcies a la novetat legal afegida per la nova normativa, poden continuar en la mateixa destinació definitiva que ocupin com a funcionaris del cos de què procedeixen:

LOE, disposició addicional 12.3:

No obstante lo dispuesto en el párrafo anterior, los aspirantes seleccionados que estén ocupando, con carácter definitivo en el ámbito de la Administración pública convocante, plazas del cuerpo y especialidad a las que acceden, podrán optar, en las condiciones que se establezcan en las respectivas convocatorias, por permanecer en las mismas.

- e) A diferència del que ha succeït en l'accés als cossos de catedràtics, en el qual s'ha ampliat a vuit anys el requisit mínim de permanència en els cossos anteriors, en aquest procediment de promoció la LOE ha mantingut el mínim de sis anys establert per a LOCE.

7. El cos d'inspectors d'educació

En el cas del cos d'inspectors d'educació, les novetats de la LOE són nombroses, i per tant, les agruparem per blocs temàtics:

7.1 Procediment d'accés al cos

La llei limita la participació en el procediment d'accés mitjançant concurs oposició als aspirants que tinguin una antiguitat mínima de sis anys "en algun dels cossos que integren la funció pública docent i una experiència docent d'igual duració" (disposició addicional 12.4). Per error del legislador, en la disposició addicional 10.5 s'exigeix una experiència prèvia de cinc anys en qualsevol cos docent:

LOE, disposició addicional 10.5:

Para acceder al Cuerpo de Inspectores de Educación será necesario pertenecer a alguno de los cuerpos que integran la función pública docente con al menos una experiencia de cinco años en los mismos y estar en posesión del título de Doctor, Licenciado, Ingeniero, Arquitecto o título equivalente y superar el correspondiente proceso selectivo, así como, en su caso, acreditar el conocimiento de la lengua cooficial de la Comunidad Autónoma de destino, de acuerdo con su normativa.

L'esmentat procediment selectiu inclou les següents novetats legislatives:

- S'ha simplificat la fase de concurs, s'ha eliminat la valoració especial prevista a la LOCE referent a "la preparació científica i didàctica en les àrees, assignatures o mòduls que s'hagin impartit" i es manté la resta del barem: trajectòria professional i mèrits específics com a docents, desenvolupament de càrrecs directius "amb avaluació positiva" i pertànyer a algun dels cossos de catedràtics.
- Encara s'ha simplificat més la fase d'oposició: consistirà "en una única prova" (precisió inexistent en la LOCE, per la qual cosa l'actual reglament preveu diverses proves en la fase d'oposició), en la qual es valoraran els coneixements pedagògics, d'administració i legislació educativa dels aspirants, amb la limitació que sigui "adequada a la funció inspectora que realitzaran" (novetat en relació amb la LOCE), així com els coneixements i tècniques específiques per al seu desenvolupament. S'ha suprimit de la llei, d'altra banda, el següent punt de la LOCE:

LOCE, disposició addicional 11.3:

Igualmente se valorará su actualización científica y didáctica en las áreas o asignaturas cuya enseñanza ha impartido, así como el ejercicio de las actividades desarrolladas en el centro.

- El període de pràctiques, posterior a la fase de concurs i oposició, té "caràcter selectiu".
- La innovació més sorprenent, introduïda en el text de la llei en la tramitació del Senat, preveu que les administracions educatives poden establir una reserva de fins a un terç de les places per a la provisió mitjançant concurs de mèrits destinat als que hagin exercit el càrrec de director amb avaluació positiva, almenys durant tres mandats:

LOE, disposició addicional 12.4:

En las convocatorias de acceso al cuerpo de inspectores, las Administraciones educativas podrán reservar hasta un tercio de las plazas para la provisión mediante concurso de méritos destinado a los profesores que, reuniendo los requisitos generales, hayan ejercido con evaluación positiva, al menos durante tres mandatos, el cargo de director.

7.2 Perfils professionals dels inspectors

Ja hem vist que la LOE suprimeix les “especialitats bàsiques” del cos d’inspectors d’educació, les quals desapareixen com a referent per a l’organització de la inspecció educativa (els inspectors mantenen les especialitats docents del cos des del qual promocionen a la inspecció), no intervenen en el procediment selectiu (que no es realitza a través d’especialitats) ni en el procediment de provisió de llocs de treball (en el qual es poden valorar els perfils professionals que substitueixen les especialitats “a partir de les titulacions universitàries, cursos de formació en l’exercici de la inspecció, experiència professional en la docència i experiència en la inspecció educativa mateixa”, article 154.2).

7.3 Jubilació voluntària anticipada

La disposició transitòria segona de la LOE corregeix un error tècnic de la LOPEG, que en crear el nou cos d’inspectors d’educació no va modificar la disposició transitòria 9 de la LOGSE en el sentit d’afegir els funcionaris del nou cos als dos col·lectius mencionats a la LOGSE, els inspectors del cos d’inspectors al servei de l’Administració educativa i els funcionaris adscrits a la funció inspectora, d’acord amb la Llei 30/1984, de 2 d’agost. Aquests dos últims col·lectius d’inspectors han pogut acollir-se a la jubilació voluntària anticipada dels funcionaris docents des de l’entrada en vigor de la LOGSE, i en canvi, els funcionaris del nou cos d’inspectors d’educació creat a la LOPEG, malgrat tenir declarat per llei el caràcter de cos docent, fins ara no podien acollir-se a la jubilació voluntària anticipada, com la resta de funcionaris docents:

LOE, disposició transitòria 2.1:

Igualmente, podrán optar a dicho régimen de jubilación los funcionarios de los cuerpos de inspectores de educación, de inspectores al servicio de la Administración educativa y de directores escolares de enseñanza primaria, así como los funcionarios docentes adscritos a la función inspectora a que se refiere la disposición adicional decimoquinta de la Ley 30/1984, de 2 de agosto, de Medidas para la Reforma de la Función Pública modificada por la Ley 23/1988, de 28 de julio, siempre que en todos los casos reúnan los requisitos anteriores, salvo en lo que se refiere a la adscripción a puestos pertenecientes a las plantillas de los centros docentes.

8. Els processos selectius d’ingrés als cossos docents

El sistema d’ingrés a la funció pública docent dissenyat a la disposició addicional 12.1 de la LOE no presenta cap novetat significativa, reproduïx quasi literalment les previsions de la LOCE i, anteriorment, de la LOGSE. L’únic canvi, com ja hem vist abans, el trobem en la introducció del concepte d’especialitat docent en el contingut de l’oposició: se substitueix “es tindrà en compte la possessió de coneixements específics necessaris per a impartir la docència [...]”, LOCE, DA 11.1, per “es tindran en compte la possessió dels coneixements específics de l’especialitat docent a la qual s’opta [...], LOE, disposició addicional 12.1, i, en conseqüència, les proves no es convocaran “d’acord amb les àrees, matèries, assignatures i mòduls que integren el currículum corresponent” (LOCE, disposició addicional 11.1), sinó “d’acord amb les especialitats docents” (LOE, disposició addicional 12.1).

En canvi, a diferència de la LOCE, en la disposició transitòria 17.2 de la LOE s’estableix un procediment selectiu durant els anys d’implantació de la llei amb l’objectiu de reduir el percentatge de professors interins als centres públics. La norma

recupera, setze anys després de la LOGSE i amb caràcter transitori un procediment selectiu especial que faciliti l'ingrés dels interins en els cossos docents.

Però, a diferència de la disposició transitòria 5.1 de la LOGSE, que es va separar de la normativa general de la funció pública dissenyant un sistema de selecció diferent del "concurs oposició" i basat en la valoració ponderada i global dels coneixements dels aspirants sobre els continguts curriculars i el seu domini dels recursos didàctics i pedagògics, i dels mèrits acadèmics –entre els quals tenien una valoració preferent els serveis prestats en l'ensenyament públic–, el procediment selectiu transitori de la LOE manté el sistema general del concurs oposició.

Les úniques novetats d'aquest procediment de selecció són: en el concurs, "la valoració preferent de l'experiència docent prèvia als centres públics de la mateixa etapa educativa, fins als límits legals permesos" i, en la fase d'oposició, els exercicis es redueixen a "una única prova sobre els continguts de l'especialitat, l'aptitud pedagògica i el domini de les tècniques docents". De fet, no ens trobem massa allunyats del sistema ordinari establert en la disposició addicional 12.1, comentat abans.

9. Els concursos de trasllat d'àmbit estatal

Igual que els procediments selectius comentats en l'apartat anterior, la regulació bàsica dels concursos de trasllat d'àmbit estatal resulta excessivament conservadora. El legislador s'ha limitat a derogar la Llei 24/1994, de 12 de juliol, incloent en la disposició addicional 6.3 de la LOE les normes sobre concursos de provisió de llocs docents contingudes en l'esmentada llei i en la disposició addicional 8.3 de la LOCE, també derogada.

Les úniques novetats del barem de mèrits són la consideració com a mèrit de "la pertinença a algun dels cossos de catedràtics" i "l'avaluació voluntària de la funció pública docent", així com la supressió com a mèrit de la possessió de la categoria de director, categoria derogada per la LOE.

En una altra disposició addicional, la 7.2, es reconeix que en aquests concursos d'àmbit estatal només es tindran en compte les especialitats docents, igual que en els processos selectius:

LOE, disposició addicional 7.2:

No obstante, los procesos selectivos y concursos de traslados de ámbito estatal tendrán en cuenta únicamente las especialidades docentes.

Finalment, hi ha un reconeixement important de les competències de les administracions educatives en matèria de formació de professorat, en atorgar a les activitats formatives organitzades per qualsevol administració educativa "efectes en tot el territori nacional", sense el requisit establert a la LOCE del "previ compliment dels requisits bàsics que el Govern estableixi". L'Estat reconeix que no té competència per establir requisits bàsics a la formació del professorat, que es converteix en matèria de competència exclusiva de les comunitats autònomes.

10. La funció directiva

La funció directiva es troba inclosa dintre de les funcions del professorat, juntament amb les funcions de coordinació de les activitats docents i de gestió:

LOE, article 91.1:

i) La coordinación de las actividades docentes, de gestión y de dirección que les sean encomendadas.

La llei, de forma més clara que mai, atorga majors responsabilitats a la figura del director dels centres públics, a qui responsabilitza de la gestió dels recursos posats a disposició del centre, i atribueix a les administracions educatives la delegació en els òrgans de govern de les competències que determinin, incloses les responsabilitats de gestió de personal:

LOE, article 123.5:

Las Administraciones educativas podrán delegar en los órganos de gobierno de los centros públicos las competencias que determinen, incluidas las relativas a gestión de personal, responsabilizando a los directores de la gestión de los recursos puestos a disposición del centro.

L'article 132, sobre les competències del director incorpora poques novetats:

- Exerceix la direcció pedagògica;
- En lloc de “resoldre els conflictes” (LOCE, article 79 h) “garantir la mediació en la resolució dels conflictes”; malgrat mantenir la competència per a imposar mesures disciplinàries que corresponguin als alumnes, l'article 127 de la LOE atribueix al consell escolar la facultat de revisar les decisions adoptades pel director en mesures disciplinàries, quan les conductes de l'alumnat perjudiquin greument la convivència del centre.
- S'elimina de les competències del director com a cap de tot el personal adscrit al centre la novetat de la LOCE, en relació amb la LOPEG i a la LODE, referent a l'adopció de “las resolucions disciplinàries que corresponguin d'acord amb la normativa aplicable”. Aquesta competència disciplinària dels directors en matèria de personal no s'ha arribat a aplicar mai.
- Finalment, la col·laboració del director en les avaluacions externes del centre s'amplia a “l'avaluació del professorat”.

Per a la selecció del director, es manté el procediment de concurs de mèrits, d'acord amb els principis constitucionals de publicitat, mèrit i capacitat, però la llei marca un objectiu nou, “el procés ha de permetre seleccionar els candidats més idonis professionalment i que obtinguin el major suport de la comunitat educativa” (article 133). No ens trobem, doncs, davant un concurs de mèrits valorats només per una comissió d'experts, des del moment en què la llei preveu que en el procés participin “la comunitat educativa i l'Administració educativa”. D'aquesta forma, en la selecció es barregen la valoració dels mèrits dels candidats i la voluntat majoritària de la comunitat educativa.

En conseqüència, s'afegeix als requisits que han de reunir els candidats el fet de “presentar un projecte de direcció que inclogui, entre d'altres, els objectius, les línies d'actuació i la seva avaluació” (article 134) amb la finalitat que la comunitat educativa pugui valorar el projecte del candidat.

La selecció del director tindrà en compte la valoració objectiva dels mèrits i la valoració del projecte de direcció, i serà decidida “democràticament pels membres d'una comissió, d'acord amb els criteris establerts per l'Administració educativa” (article 135). Les candidatures de professors del centre tindran preferència per davant de professors d'altres centres.

S'ha suprimit la "categoria de director" creada per la LOCE per als directors que obtinguessin avaluació positiva al final del seu mandat (article 89.3). L'adquisició d'aquesta categoria va ser considerada dintre de les bases del règim estatutari dels funcionaris públics docents. La LOE manté l'avaluació dels directors al final del període de quatre anys de mandat, en lloc dels tres de la LOCE, i estableix que els criteris i procediments d'aquesta avaluació seran públics (article 136).

La LOE reforça la valoració del càrrec de director, que ha de ser "especialment valorat als efectes de la provisió de llocs de treball en la funció pública docent" (article 139.2) i en l'accés al cos d'inspectors d'educació les administracions educatives tenen la possibilitat d'establir, com ja hem vist abans, una reserva de places per als directors que hagin obtingut una avaluació positiva, al menys durant tres mandats, que permetria accedir-hi mitjançant concurs de mèrits, sense la prova de l'oposició (disposició addicional 12.4)

Finalment, i com ja va succeir amb la LOCE, la disposició transitòria 6.2 preveu una pròrroga, per un període màxim d'un any, del mandat dels directors i altres membres dels equips directius que finalitzin en el curs escolar d'entrada en vigor de la LOE.

11. Els mestres adscrits als dos primers cursos de l'educació secundària obligatòria

La disposició transitòria 1.1 de la LOE ha recollit les mesures previstes a la disposició transitòria 4 de la LOGSE que encara estan en vigor, malgrat haver finalitzat el termini transitori de deu anys: els mestres que estiguin actualment adscrits amb caràcter definitiu a llocs de treball dels dos primers cursos de l'ESO podran continuar-hi indefinidament i "exercir la mobilitat a les vacants que determini cada Administració educativa." S'ha suprimit la referència a una reserva "d'un percentatge suficient de les vacants que es produeixin en aquest cicle", segons preveia la LOGSE.

12. La carrera professional dels funcionaris docents

L'expressió "carrera professional dels funcionaris docents" només apareix una vegada en tota la llei, a la disposició addicional 12.7:

LOE, disposició addicional 12.7:

La Administración del Estado y las Comunidades Autónomas impulsarán el estudio y la implantación, en su caso, de medidas destinadas al desarrollo de la carrera profesional de los funcionarios docentes sin que necesariamente suponga el cambio de cuerpo.

Aquest apartat de la llei no és altra cosa que una poc afortunada declaració d'intencions "d'impulsar l'estudi i la implantació, si és el cas (?), de mesures destinades al desenvolupament de la carrera professional dels funcionaris docents", quan des de l'any 1988 la llei de funcionaris va anunciar que per llei es regularia l'accés a la funció pública docent, la promoció professional, la promoció interna i la reordenació dels seus cossos i escales, d'acord amb l'estructura i necessitats del sistema educatiu:

Llei 30/1984, disposició addicional 15.2 (segons redacció de la Llei 23/1988):

El acceso a la función pública docente, excluido el personal regulado en la Ley de Reforma Universitaria, y en la Ley de Fomento y Coordinación General de la Investigación Científica y Técnica, la promoción profesional, la promoción interna y la reordenación de sus Cuerpos y Escalas se regulará por disposición con rango de Ley, acorde con la estructura y necesidades del sistema educativo. Hasta la entrada en vigor de la misma, cada uno de dichos Cuerpos y Escalas tendrá asignado un nivel de complemento de destino [...].

La LOGSE va regular, l'any 1990, totes aquestes previsions, excepte la carrera professional docent, encara pendent de regulació amb rang de llei. Per Llei 22/1993, es va afegir un nou paràgraf al punt 1 de l'esmentada disposició addicional 15 de la Llei 30/1984, el qual va mantenir la situació d'excepcionalitat del fet que els cossos docents no tinguin la carrera professional tal com la mateixa llei havia definit per als cossos generals de l'Administració (garanties retributives mitjançant la consolidació de grau, assignació de nivells als llocs de treball i no als cossos, i regles de promoció mitjançant l'ocupació de llocs de treball de superiors nivells).

En aquest nou paràgraf del punt 1 esmentat es preveu que, per a l'elaboració de la normativa reguladora de la promoció professional dels docents, "es tindran en compte els criteris establerts amb caràcter general" a la Llei 30/1984.

La LOCE, a més d'esmentar un parell de vegades la carrera professional docent en el preàmbul d'exposició de motius, en l'articulat no va arribar a regular aquesta matèria:

LOCE, article 60.2:

Las Administraciones educativas dispondrán los procedimientos para que los resultados de la valoración de la función docente sean tenidos en cuenta de modo preferente en la carrera profesional del profesorado, junto con las actividades de formación, investigación e innovación.

LOCE, disposició addicional 11.6:

La Administración del Estado y las Comunidades Autónomas, en el marco de la Conferencia de Educación, impulsarán el estudio y la implantación, en su caso, de medidas destinadas al desarrollo de la carrera profesional de los funcionarios docentes.

La LOE no aborda la regulació d'aquesta normativa sobre la carrera professional dels docents, i es limita a recollir literalment l'apartat 6 de l'esmentada disposició addicional 11 de la LOCE. Als col·lectius docents, per tant, no se'ls pot aplicar encara la reforma de la funció pública aprovada l'any 1984, malgrat que, poc abans de la LOGSE, una llei, la 23/1988, ja va anunciar l'adequació de la carrera professional docent als requeriments del nou sistema educatiu, reformat profundament l'any 1990 per la LOGSE.